

Bản tin tuần: Sự cố ngân hàng tại Hoa Kỳ và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Phần 1: Toàn cảnh sự cố ngân hàng tại Hoa Kỳ

Ngày 10/03/2023 vừa qua, Silicon Valley Bank (SVB), một trong những ngân hàng lớn nhất Thung lũng Silicon và lớn thứ 16 ở Mỹ, tổng tài sản trị giá 209 tỷ USD vào cuối năm 2022, đã tuyên bố phá sản. Ngân hàng này sụp đổ sau khi khách hàng đổ xô tới rút tiền quá nhanh do lo lắng về tình trạng tài chính của ngân hàng. Tình trạng này khiến ngân hàng mất khả năng thanh toán và phải ngay lập tức đóng cửa.

Đây được cho là vụ sụp đổ ngân hàng thương mại lớn thứ nhì trong lịch sử nước Mỹ, sau vụ ngân hàng Washington Mutual (WaMu) sụp đổ năm 2008 vào thời kỳ khủng hoảng tài chính. Những nhà điều hành ngân hàng bang California đã ngay lập tức đóng cửa SVB và chỉ định Cơ quan Bảo hiểm tiền gửi liên bang (FDIC) là nơi nhận tiền bán các tài sản của SVB sau này nhằm bồi hoàn cho các khách hàng.

Các khách hàng có bảo hiểm tiền gửi sẽ ngay lập tức có thể rút hết số tiền của họ vào ngày 13/03 khi ngân hàng mở cửa trở lại. Tuy nhiên, theo FDIC, tính tới cuối năm 2022, có tới 89% trong tổng số 175 tỷ USD tiền gửi ở SVB là không có bảo hiểm tiền gửi. Các khách hàng này sẽ phải chờ FDIC thanh lý được tài sản của SVB để chi trả một khoản cổ tức tạm ứng cho họ.

Nguyên nhân của việc SVB xuống dốc một phần bắt nguồn từ việc Cục Dự trữ Liên bang Mỹ (FED) tăng lãi suất mạnh mẽ trong năm qua.

Khi lãi suất gần bằng 0, các ngân hàng đã tích trữ vào các trái phiếu kho bạc dài hạn, dường như có rủi ro thấp. Nhưng khi FED tăng lãi suất để chống lạm phát, giá trị của những tài sản đó đã giảm xuống, khiến các ngân hàng phải chịu những

khoản lỗ trên giấy tờ. Lãi suất cao hơn cũng làm giảm giá trị của trái phiếu kho bạc và các chứng khoán khác mà SVB cần để trả cho người gửi tiền.

Lãi suất cao đặc biệt ảnh hưởng nặng nề đến ngành công nghệ, làm giảm giá trị của cổ phiếu công nghệ và khiến việc huy động vốn trở nên khó khăn. Điều đó đã khiến nhiều công ty công nghệ rút tiền gửi mà họ có tại SVB để có tiền hoạt động. Được biết, trước đó, SVB chủ yếu phục vụ giới nhân viên công nghệ và công ty khởi nghiệp. Nhiều công ty, như Roblox Corp chuyên sản xuất trò chơi điện tử hay Roku Inc chuyên sản xuất thiết bị xem video trực tuyến, cho biết đã gửi hàng trăm triệu USD ở SVB.

Ngày 08/03 SVB đã bán lỗ danh mục trái phiếu trị giá 21 tỷ USD của mình, chủ yếu là trái phiếu kho bạc Mỹ và cho biết sẽ bán 2,25 tỷ USD cổ phiếu phổ thông cũng như cổ phiếu ưu đãi chuyển đổi để củng cố bảng cân đối kế toán. Điều này đã gây ra hoảng loạn trong các công ty đầu tư mạo hiểm quan trọng và họ đã khuyên các công ty mà họ đầu tư rút tiền khỏi Ngân hàng SVB.

Cổ phiếu của SVB giảm giá vào ngày 09/03, kéo theo giá cổ phiếu của các ngân hàng khác đi xuống theo. Đến sáng 10/03, cổ phiếu của SVB đã bị tạm dừng giao dịch và SVB đã từ bỏ nỗ lực tăng vốn nhanh chóng hoặc tìm người mua. Một số cổ phiếu ngân hàng khác đã tạm thời ngừng giao dịch vào ngày 10/03, như First Republic, PacWest Bancorp và Signature Bank.

Ngay sau đó, vào ngày 12/03, Signature Bank, ngân hàng tiền ảo lớn nhất ở Mỹ và trên thế giới, đã bị nhà chức trách nước này đóng cửa, đánh dấu vụ sụp đổ ngân hàng lớn thứ hai ở nền kinh tế lớn nhất thế giới chỉ trong vòng 3 ngày.

Không chỉ vì bị tác động từ vụ việc của SVB gây ra khủng hoảng niềm tin, Signature còn lâm nạn vì có đặt cược lớn vào hoạt động ngân hàng tiền ảo trong bối cảnh thị trường tiền ảo tụt dốc và các cơ quan chức năng siết chặt giám sát đối với việc các ngân hàng có dính líu đến tài sản số.

Khách hàng của Signature cũng sẽ được nhận lại toàn bộ tiền gửi, bao gồm cả những khoản tiền gửi vượt trần bảo hiểm tiền gửi liên bang là 250.000 USD.

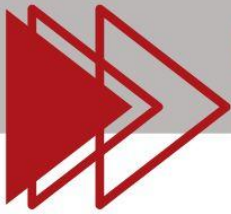
Signature vốn có hoạt động lớn ở mảng cho vay bất động sản, nhưng cuối cùng lại trở thành một ngân hàng tiền ảo. Việc chuyển hướng hoạt động này giúp Signature tăng gấp đôi được lượng tiền gửi chỉ trong vòng 2 năm. Vào đầu năm 2022, khoảng 27% tiền gửi tại nhà băng này đến từ khách hàng hoạt động trong lĩnh vực tài sản số.

Việc Signature đi sâu vào hoạt động ngân hàng tiền ảo đã trở thành một vấn đề đối với ngân hàng này khi thị trường tiền ảo tụt dốc trong năm 2022. Biến động thị trường sau vụ sụp đổ của sàn tiền ảo FTX vào tháng 11 đã dẫn tới hàng tỷ USD tiền ảo bị rút khỏi Signature.

Vụ việc hai ngân hàng ở Mỹ bất ngờ đóng cửa đã khiến thế giới tài chính hoang mang và đặt câu hỏi về việc liệu vụ việc này có châm ngòi cho một cuộc khủng hoảng tài chính tiếp theo hay không bởi các vấn đề tại SVB và Signature Bank cho thấy chiến dịch của Fed và các ngân hàng trung ương khác trên thế giới nhằm chống lạm phát bằng việc chấm dứt kỷ nguyên tiền tệ nói lỏng đang bộc lộ nhiều lỗ hổng. Điều này khiến toàn ngành ngân hàng bao trùm trong tâm lý lo sợ.

Các nhà đầu tư lo ngại vấn đề sẽ lan ra toàn ngành ngân hàng đã bắt đầu bán tháo cổ phiếu ngân hàng. Cổ phiếu JPMorgan Chase, Bank of America, Wells Fargo và Citigroup đều lao dốc trong phiên giao dịch ngày 09/03. Sang phiên 10/03, khi các mã này ổn định, nhiều cổ phiếu các ngân hàng nhỏ bắt đầu chịu sức ép. Các ngân hàng tại châu Âu cũng không thoát ảnh hưởng. Theo Reuters tính toán, chỉ trong vòng hai ngày, các ngân hàng Mỹ đã mất hơn 100 tỷ USD vốn hóa, trong khi các ngân hàng tại châu Âu mất khoảng 50 tỷ USD.

Một số nhà phân tích cũng dự báo rằng ngành ngân hàng sẽ còn chịu nhiều ảnh hưởng nữa khi mối lo về những rủi ro tiềm ẩn cũng như tác động của việc lãi suất

tăng ngày càng lớn, đặc biệt là các ngân hàng nhỏ. Các ngân hàng nhỏ hơn có thể gặp khó khăn do bị ràng buộc không cân bằng với các ngành thiếu tiền mặt như công nghệ và tiền điện tử.

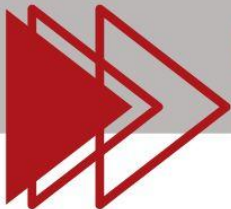
Tuy nhiên, hầu hết những luồng ý kiến cho rằng, vụ sụp đổ của ngân hàng này khó có thể gây ra hiệu ứng domino với ngành ngân hàng trong cuộc khủng hoảng tài chính năm 2008. Mặc dù SVB có quy mô tài sản lớn nhưng việc ngân hàng này sụp đổ chỉ là một trường hợp cá biệt do họ quá phụ thuộc vào một số lĩnh vực và phải chịu sức ép lớn khi nguồn vốn giảm dần, bắt nguồn từ sự đi xuống của nền kinh tế và lãi suất tăng nhanh. Trong khi đó, hầu hết các ngân hàng khác có hoạt động cho vay đa dạng hơn.

Giới chức tài chính Hoa Kỳ đã khẳng định rằng hệ thống hiện nay được vốn hóa tốt và có tính thanh khoản cao như trước đây. Các ngân hàng gặp rắc rối hiện nay quá nhỏ để có thể trở thành mối đe dọa đáng kể đối với hệ thống nói chung và họ đã có đầy đủ các công cụ cần thiết để đối phó với các sự cố như những gì đã xảy ra với SVB.

Một số chuyên gia cũng thể hiện thái độ tin tưởng với hệ thống tài chính nói chung và khả năng phục hồi của hệ thống. Nhìn chung, hệ thống ngân hàng Mỹ vẫn ổn định và có khả năng chống chịu các cú sốc lớn.

Phần 2: Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Việc hai ngân hàng ở Mỹ sụp đổ ít nhiều cũng ảnh hưởng tới thị trường tài chính các nước trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Theo đánh giá của chuyên gia kinh tế, việc ngân hàng Mỹ đổ vỡ có tác động nhưng không đến mức quá nặng nề đối với thị trường tài chính toàn cầu và Việt Nam. Chỉ số chứng khoán toàn cầu đã và đang giảm nhẹ và còn biến động trong ngắn hạn. Cùng với đó, việc huy động vốn của các công ty công nghệ, startups toàn cầu sẽ khó khăn hơn và bị đánh giá rủi ro hơn, nên có thể sẽ phải trả lãi suất cao hơn.

Sự việc 2 ngân hàng Mỹ đổ vỡ cũng rút ra một số kinh nghiệm cho thị trường tài chính. Theo đó, các tổ chức tài chính, ngân hàng cần quan tâm đến cả hai vế trong hoạt động: Tăng trưởng trong kiểm soát được rủi ro, trong đó cần đa dạng hóa và quản lý các loại rủi ro chính, và cần phát triển bền vững. Bên cạnh đó, thị trường tài chính vốn rất nhạy cảm, hiệu ứng tâm lý đám đông mạnh. Vì vậy, minh bạch, kỷ luật thị trường cùng với nâng cao hiểu biết của người dân, doanh nghiệp về dịch vụ tài chính, và hiệu quả truyền thông là rất quan trọng.

Với trường hợp ngân hàng Mỹ, rõ ràng, cơ quan giám sát ngân hàng của bang này chưa có những cảnh báo kịp thời. Cùng với đó, mỗi quốc gia cần có một mạng lưới an toàn tài chính. Trong đó, cần quan tâm đến rủi ro hệ thống, rủi ro liên thông giữa ngân hàng, chứng khoán, bất động sản và nền kinh tế thực. Từ đó, cần có sẵn cơ chế xử lý khủng hoảng để có thể phản ứng nhanh, bài bản, hiệu quả.

Việc sụp đổ 2 ngân hàng Mỹ sẽ là bài học để nhìn sang Việt Nam bởi có những sự tương đồng. Cụ thể, hai ngân hàng bị phá sản ở Mỹ đều nắm giữ lượng trái phiếu lớn từ chính phủ Mỹ và các trái phiếu bất động sản được đảm bảo. Những trái phiếu 2 ngân hàng này giảm giá đáng kể do FED tăng lãi suất mạnh, từ gần 0% lên biên độ 4,5-4,75% trong vòng chưa đầy một năm. Lãi suất tăng vọt khiến các loại trái phiếu mà ngân hàng mua bằng tiền gửi giá rẻ từ khách hàng giảm giá trị.

Hiện nay, trái phiếu mà các ngân hàng Việt đang nắm giữ đa số là của doanh nghiệp bất động sản. Số trái phiếu ngân hàng nắm giữ khoảng 300.000 tỷ đồng, trong đó nhiều trái phiếu đến hạn trong năm nay và năm tới. Trong số đó 1/3 là doanh nghiệp bất động sản, nhiều doanh nghiệp không có khả năng trả nợ. Như vậy, nhiều trái phiếu mà doanh nghiệp ngân hàng Việt Nam đang nắm giữ cũng rất rủi ro.

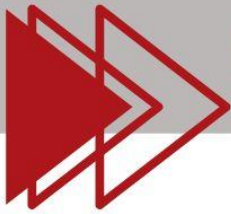
Thống đốc Ngân hàng Nhà nước (NHNN) Nguyễn Thị Hồng đã trả lời cử tri rằng cơ quan Thanh tra ngành ngân hàng vừa qua đã tập trung nguồn lực thanh tra các lĩnh vực tiềm ẩn rủi ro cao, dễ phát sinh sai phạm. Với hoạt động đầu tư trái phiếu doanh nghiệp của các tổ chức tín dụng, NHNN đã thanh tra đột xuất và có kết luận thanh tra tại 11 tổ chức tín dụng. Trên cơ sở kết quả thanh tra, cơ quan quản lý tiền tệ đã ban hành một số quyết định xử phạt vi phạm hành chính với các ngân hàng có hành vi vi phạm.

Thời gian tới, NHNN sẽ tiếp tục thực hiện một số giải pháp để kiểm soát, hạn chế rủi ro với đầu tư trái phiếu doanh nghiệp của các tổ chức tín dụng. Trong đó, sẽ tiếp tục rà soát, hoàn thiện các quy định của pháp luật theo hướng nâng cao yêu cầu, chuẩn mực quản trị của tổ chức tín dụng khi đầu tư, nắm giữ trái phiếu doanh nghiệp.

NHNN cũng đưa ra quy định tổ chức tín dụng mua, bán trái phiếu doanh nghiệp phải có hệ thống xếp hạng tín dụng nội bộ và chỉ được mua khi có tỷ lệ nợ xấu dưới 3%. Tổ chức tín dụng không được mua trái phiếu doanh nghiệp phát hành có mục đích cơ cấu lại các khoản nợ của doanh nghiệp, tăng quy mô vốn, góp vốn... Ngược lại, tổ chức tín dụng không được bán trái phiếu doanh nghiệp cho công ty con của mình...

Việc NHNN tăng cường thanh tra việc ngân hàng tham gia thị trường trái phiếu, tổ chức tín dụng làm đại lý... là tín hiệu tốt góp phần chấn chỉnh thị trường. Bên cạnh đó, NHNN sẽ tích lũy được kinh nghiệm cần quản lý, uốn nắn thị trường.

Tuy nhiên, một số chuyên gia cho rằng với thị trường trái phiếu phải có giải pháp lâu dài. Nghị định về vấn đề này đã được sửa đổi nhưng mới giải quyết được bài toán trước mắt, phải có bản đề án chi tiết phân loại từng doanh nghiệp phát hành trái phiếu, đặc biệt là doanh nghiệp bất động sản, xem xét năng lực doanh nghiệp và biện pháp xử lý.

Tài liệu tham khảo

1. “Đến lượt ngân hàng tiền ảo khổng lồ Signature Bank bị đóng cửa.”
VnEconomy, 13 March 2023,
<https://vneconomy.vn/den-luot-ngan-hang-tien-ao-khong-lo-signature-ban-k-bi-dong-cua.htm>. Accessed 10 May 2023.
2. “Hai ngân hàng Mỹ sụp đổ: Siết chặt quản lý hệ thống ngân hàng.” *Tiền Phong*, 15 March 2023,
<https://tienphong.vn/hai-ngan-hang-my-sup-do-siet-chat-quan-ly-he-thong-ngan-hang-post1517589.tpo>. Accessed 10 May 2023.
3. “Ngân hàng lớn thứ 16 của Mỹ Silicon Valley Bank tuyên bố phá sản.”
Báo Nhân dân, 11 March 2023,
<https://nhandan.vn/ngan-hang-lon-thu-16-cua-my-silicon-valley-bank-tuyen-bo-pha-san-post742461.html>. Accessed 10 May 2023.
4. “Ngân hàng SVB sụp đổ gây chấn động nước Mỹ, bị tiếp quản ngay giữa ngày.” *hanoimoi.com*, 11 March 2023,
<http://www.hanoimoi.com.vn/tin-tuc/The-gioi/1057931/ngan-hang-svb-su-p-do-gay-chan-dong-nuoc-my-bi-tiep-quan-ngay-giua-ngay>. Accessed 10 May 2023.
5. “Vụ ngân hàng Mỹ Silicon Valley Bank sụp đổ: Liệu có châm ngòi cho khủng hoảng tài chính?” *VnEconomy*, 12 March 2023,

<https://vneconomy.vn/vu-ngan-hang-my-silicon-valley-bank-sup-do-lieu-c-o-cham-ngoi-cho-khung-hoang-tai-chinh.htm>. Accessed 10 May 2023.